

SĂ NU UITĂM OLIMPICII NOȘTRI DE AUR (I)

CAMPIOANĂ LA 17 ANI

În toamna anului 1964, o tânără de numai 17 ani reușea să uimească lumea. Mihaela Peneș a devenit campioană olimpică la proba de aruncarea suliței din cadrul Jocurilor găzduite de Tokyo în perioada 10-24 octombrie 1964, după ce a reușit să trimită „obiectul” la 60,54 metri încă de la prima încercare.

Marta Rudas (Ungaria) și Elena Gorciakova (URSS - care, în calificări, aruncase sulița la 62,40 metri, stabilind un record mondial) au fost nevoite să se mulțumească cu celelalte trepte ale podiumului. La Jocurile Olimpice din capitala Japoniei, România a mai obținut o medalie de aur, prin Iolanda Balaș.

„Titlul nu mi-l poate lua nimeni!”



Născută pe 22 iulie 1947, în București, Mihaela Peneș a fost atrasă de sport încă din fragedă copilărie. „Mama mea, Șetania, a fost în tinerețe o bună sportivă, campioană de gimnastică a României.

Ea mi-a fost primul antrenor. M-a învățat să înot foarte bine. Am participat și la câteva concursuri în compania mamei”, a povestit Mihaela Peneș în cartea dedicată Olimpiadei de la Tokyo, scrisă de Ilie Goga și Romeo Vilara. Mihaela a mai practicat baschetul și voleiul, după care a optat definitiv pentru atletism. A progresat rapid, iar în aprilie 1964 a reușit să o învingă în proba de aruncarea suliței pe Maria Diaconescu, deținătoarea recordului național.

Din acest motiv, la 17 ani, a fost inclusă în delegația României pentru Jocurile Olimpice de la Tokyo. Mihaela era atunci elevă în clasa a XI-a la Liceul Ion Luca Caragiale din București. Diriguitorii olimpismului românesc doreau ca, astfel, Mihaela Peneș să capete experiență pentru următoarea ediție a Olimpiadei, dar atleta a întrecut toate așteptările, reușind să câștige medalia de aur. Iar după concurs, a avut plăcuta surpriză să fie îmbrățișată și felicitată de marea Iolanda Balaș.

Interesant este că până la titlul olimpic obținut la Tokyo, Mihaela Peneș nu se încoronase nici măcar o dată campioană a României la aruncarea suliței.

Abia în 1965 sportiva și-a trecut în cont primul titlu național. A repetat succesul în 1966, 1967 și 1968, în acest ultim an reușind să obțină încă o medalie olimpică, argint la Jocurile de la Ciudad de Mexico.

Cu câteva luni înainte de Olimpiada de pe meleagurile aztece, Mihaela Peneș a acuzat probleme medicale, dar a strâns din dinți și a concurat. Și-a mai trecut în palmares un titlu de campioană mondială universitară în 1965 și o medalie de argint la Europele din 1966, de la Budapesta.

După retragerea din activitatea sportivă, Mihaela Peneș a activat în cadrul Comitetului Olimpic Român și în mai multe structuri sportive. N-a acceptat însă să i se pună fosta campioană olimpică. „Eu nu sunt o fostă campioană. Titlul pe care l-am obținut la Tokyo nu mi-l poate lua nimeni. Și când o să ne ducem, pe cruce o să ne scrie «campion olimpic»”, afirma Mihaela în 2004.

„Îmi pare rău că a luat decizia asta”

În 2005, Mihaela Peneș s-a pensionat de la Comitetul Olimpic Român și, curios pentru multă lume, a decis să se retragă din viața publică. Se spune că motivele care ar fi stat la baza acestei hotărâri ar fi fost decesele părinților și al soțului. Campioana de la Tokyo s-a izolat chiar și de majoritatea foștilor colegi, iar informațiile despre Mihaela au devenit tot mai puține. Mass-media a relatat la un moment dat că s-ar fi retras într-o mănăstire din nordul Moldovei.

„Am mai vorbit din când în când cu Mihaela, dar m-a rugat să nu dau nicio relație despre viața ei. Oricum, în ultima vreme nu mai știu nici eu multe lucruri despre ea, în afară de ce am mai citit prin presă. Îmi pare rău că Mihaela a luat decizia asta, de a se retrage din viața publică, dar îi respect alegerea”, a declarat fosta mare atletă Iolanda Balaș pentru „Independența Română”.

„În trecut, Mihaela era o fată foarte comunicativă. M-am bucurat foarte mult pentru ea când, la 17 ani, a devenit campioană olimpică. De atunci m-am împrietenit cu ea. Mihaela este o fată foarte inteligentă, vorbește foarte bine engleza și germana.

A terminat și facultatea... Repet, regret decizia pe care a luat-o, ar fi putut ajuta în continuare atletismul românesc”, ne-a mai precizat Iolanda Balaș.

ANTRENAMENT PE 1 IANUARIE

Dacă Mihaela Peneș a fost surpriza plăcută la Jocurile Olimpice de la Tokyo, din 1964, Iolanda Balaș, prin medalia de aur câștigată în capitala Japoniei, n-a făcut decât să-și confirme statutul de mare sportivă. Născută pe 12 decembrie 1936, la Timișoara, „Ioli” domina în acea vreme proba de sărituri în înălțime, stabilind deja un record mondial în materie în 1956, când a sărit 1,75 metri. În 1958 a stabilit un nou record (1,78 m), iar în decursul carierei și-a depășit de nu mai puțin de 14 ori recordul mondial, cifra maximă atinsă fiind 1,91 m (în 1961)! Iar acest prag a putut fi depășit abia peste 10 ani, când austriaca Ilona Gusenbauer a reușit să sară 1,92 metri.

Iolanda Balaș-Soter a amenințat că boicotează Olimpiada din 1960!



Iolanda Balaș a câștigat primul ei titlu olimpic în 1960, la Roma, când a sărit, încă de la prima încercare, 1,73 metri. După stabilirea victoriei sale, Iolanda a continuat singură întrecerea: a depășit înălțimea de 1,75 m, a sărit 1,77 m la prima încercare, 1,81 m la a doua, 1,85 m la a treia. A încercat și 1,87 m, care ar fi fost un nou record mondial, dar după două tentative a renunțat. A câștigat medalia de aur cu o diferență de 14 centimetri față de a doua clasată, poloneza Jaroslava Jozwiakowska. Patru ani mai târziu, Iolanda Balaș a devenit campioană olimpică la Tokyo, cu 1,90 metri. A încercat chiar să stabilească un nou record mondial, 1,92 metri, dar a eșuat. Palmaresul Iolande mai cuprinde două medalii de aur (1958, Stockholm și 1962, Belgrad) și una de argint (1962, Berna) la Campionatele Europene de atletism și două titluri de campioană mondială universitară (1959, Torino și 1961, Sofia).

Încă din adolescență, Iolanda Balaș era pregătită de antrenorul Hansi Soter, cel care avea să-i devină ulterior soț. Sportiva s-a trezit însă că la concursurile internaționale nu poate fi însoțită de

mentorul ei. Motivul? „Hansi avea un frate care emigrase în Australia, iar autoritățile comuniste îi interzisese să iasă din țară. Se temeau să nu rămână și el în străinătate”, a precizat marea atletă pentru „Independența Română”. Din acest motiv, Iolanda Balaș n-a reușit să obțină decât locul 5 la Olimpiada din 1956, de la Melbourne.

La următoarea ediție a Jocurilor Olimpice de vară, găzduite în 1960 de Roma, Iolanda Balaș a decis, cu orice risc, să nu participe în cazul în care lui Hansi Soter nu i se permitea să o însoțească.

L-a înfruntat pe Gheorghe Gheorghiu-Dej

Delegația României a plecat în capitala Italiei fără „Ioli”, iar sportiva s-a dus în audiență la Gheorghe Gheorghiu-Dej, cel care conducea țara noastră în acea vreme. „I-am spus direct că, dacă Soter nu merge cu mine, eu nu mă duc la Roma, pentru că nu sunt dispusă să reprezint o țară care nu are încredere în mine. Nici eu nu știu cum am avut atâta curaj ca să mă duc la Comitetul Central și să spun că nu mă prezint la Olimpiadă”, a rememorat marea sportivă.

Demersul Iolande a avut succes, Hansi Soter primind permisiunea să o însoțească la concursul olimpic de la Roma, unde, însă, cei doi au fost supravegheați „la sânge”: „Am avut tot timpul un securist pe urmele noastre. Ne însoțea la concursuri, la antrenamente, când ne plimbam prin oraș... Până și la masă venea după noi”.

Iolanda Balaș se declară mândră de tot ce a realizat în carieră, dar recunoaște că nu i-a fost ușor. „Am muncit enorm. Țin minte că m-am dus și am făcut un antrenament chiar și pe 1 ianuarie 1964. Cum toate sălile erau închise, m-am dus cu Hansi, pe o motocicletă, în pădurea Băneasa și m-am pregătit acolo”, ne-a spus campioana. O accidentare suferită la un turneu întreprins în 1965 în SUA i-a grăbit retragerea din activitatea sportivă: „Atunci nu erau piste sintetice. Săream numai pe podeaua acoperită cu un covor de cauciuc, era o suprafață foarte dură și mi-am rupt tendonul de la piciorul stâng”.

În ciuda performanțelor obținute, Iolanda Balaș nu s-a îmbogățit din sport: „Pentru cele două titluri olimpice am fost premiată în țară cu 6.000 de lei, ceea ce reprezenta cam trei salarii în vremea aceea.

Pentru cele 14 recorduri am primit sume mai mici. Nici nu au fost recompensate toate. Mi s-a spus: «Tovarășa Balaș, clasa muncitoare face economie, trebuie să procedeze și sportivii la fel»”.

După retragerea din activitate, Iolanda Balaș s-a căsătorit în 1967 cu Hansi Soter, care i-a fost partener de viață până în 1987, când a trecut în lumea celor dreți. Din 1988 și până în 2005, „Ioli” a condus Federația Română de Atletism și a pus bazele Fundației „Atletismul Românesc”.

MUGUR BĂILEȘTEANU